

# Informații despre viața comercială a Țărilor Române în relatările călătorilor străini din a doua jumătate a secolului al XVII-lea.

Petre DIN

**Cuvinte cheie:** Secolul XVII, turcii, asediul Vienei (1683), considerații economice, realități atipice.

**Keywords:** The 17<sup>th</sup> century, Turkish, assault of Viena (1683), economic consideration, atypical realities.

Secolul al XVII-lea a reprezentat o perioadă tensionată în relațiile internaționale ale statelor situate în Europa Centrală, Estică și Sud-Estică. Războiul de 30 de ani (1618-1648), răscoalele cazacilor și unirea lor cu Rusia (1648-1654), campaniile turcești din Ungaria și Transilvania, înfrângerea turcilor în asediul Vienei (1683), expedițiile austriece pe valea Dunării, instalarea lor în Ungaria și Transilvania, au dinamizat viața politică și consecințele lor se resimt la nivelul sensibilității colective<sup>1</sup>.

O sumară incursiune în istoria secolului al XVI-lea este necesară pentru a percepe mai exact epoca pe care o analizăm. Domnia lui Mihai Viteazul a fost un episod paideic pentru elita politică din spațiul românesc din cel puțin două motive. Boierimea a conștientizat, pe de o parte, riscurile generate de o confruntare deschisă cu Imperiul Otoman (pierderi materiale, sacrificii umane) dar mai ales, riscul transformării Țărilor Române în pašalâcuri<sup>2</sup>.

În deceniul trei și patru al secolului al XVII-lea, divergențele dintre domnie și boierime au fost rezultatul a două opțiuni în ceea ce privește modelele de regimuri politice: regimul nobiliar și regimul monarhiei feudale. Modelul la care aderă boierimea, a cărei ascendență în viața economică este evidentă, îl reprezintă Republica nobiliară poloneză. În momentele de criză, boierimea imprimă vieții politice diminuarea autorității domnești, garantarea privilegiilor sale și îndepărtarea concurenței levantine. Regimul monarhiei feudale impunea anihilarea veleităților boierești și instaurarea unui regim autoritar, cu evidente tendințe absolutiste<sup>3</sup>.

Regimul boieresc semnifică conducerea țării prin boieri, adică rolul preponderent al stării boierești în totalitate, indiferent de numărul satelor stăpânite sau al dregătorilor pe care le deține, singură sau cu unele alianțe din interiorul altor stări care aveau aceeași putere economică și aceleași interese cu cele ale boierimii<sup>4</sup>. Regimul domnesc se definește și prin doleanța domniei de a-și impune autoritatea asupra tuturor structurilor socio-economice. Domnia era unica autoritate responsabilă în fața Porții de situația din țară, dar marea boierime joacă rolul de a stopa tendințele domniei de a impune un regim autocratic<sup>5</sup>.

Așa cum am precizat, încă din secolul al XVII-lea, Imperiul Otoman diminuându-și forța expansivă încetase de a mai reprezenta un pericol pentru spațiul creștin și devenea „un obiect de litigiu european”<sup>6</sup>. Ofensiva

1 Toader Nicoară, *Sentimentul de insecuritate în societatea românească la începuturile timpurilor moderne (1600-1830)*, Editura Accent, Cluj-Napoca, 2002, p. 159; Andrei Oțetea, *Contribuție la chestiunea orientală*, în *Scrieri istorice alese*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980, pp. 69-184.

2 Florin Constantiniu, *De la Mihai Viteazul la Fanarioti. Obsevații asupra politicii externe românești*, în *Studii și Materiale de Istorie Medie*, VIII, 1975, p. 105-107.; Toader Nicoară, *op.cit.*, p. 161.

3 *Istoria României*, redactată de Mihai Bărbulescu, Dennis Deletant, Keith Hitchins, Șerban Popacostea, Pompiliu Teodor, Editura Corint, București, 2007, p. 202-207.

4 Valentin Al. Georgescu, *Regimul boieresc în Țările Române*, în *Problema organizării statale*, p. 941.

5 N. Stoicescu, *Relațiile dintre domnie și marea boierime*, în *Problema organizării statale*, p. 946.

6 Andrei Oțetea, *op.cit.*, p. 69-147.

**Petre DIN**

Grup Școlar Industrial Construcții de Mașini

Mârșa – Avrig

e-mail: petre\_din@yahoo.com

imperială după înfrângerea turcilor în fața Vienei prefigurează pentru Țările Române situații diferite. Țara Românească condusă de Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu, cunoaște stabilitatea și prosperitate, Moldova înregistrează o însemnată scădere demografică, economică și estomparea autorității domnești, datorită numeroaselor incursiunilor poloneze și turcești, iar Transilvania în noua configurație politică, creată de succesele Reconquistei imperiale este condusă de principele Mihail Apaffy, incapabil să reziste provocărilor politico-militare ale momentului istoric.<sup>7</sup>

Importanța strategică și economică a Țărilor Române, rolul lor de pionieri importanți în rezolvarea chestiunii orientale a determinat descoperirea și cartografierea spațiului românesc pe harta politică și economică a Europei.

Prin conținutul tematic, bogat și divers, notele de călătorie reprezintă izvoare interesante de informații pentru cunoașterea vieții comerciale a Țărilor Române. Conținutul lor prezintă concomitent atât considerații cu profil cultural, religios, economic, dar și politic. Sosiți din spații geografice caracterizate printr-o evoluție economică, socială distinctă de cea a Țărilor Române, călătorii străini, misionari catolici, protestanți, militari, reprezentanți diplomatici ai altor state, au surprins în spațiul românesc realități atipice statelor din care proveneau. Notele de călătorie prezintă într-o perspectivă inedită specificul vieții economice și al instituțiilor politice ale Țărilor Române.

În cursul secolului al XVII-lea, sunt atestate chervăsăriile, utilizate ca antrepozite de mărfuri și hanuri ca localuri pentru odihna negustorilor. Călătorul turc, Evlia Celebi<sup>8</sup> menționează existența a 7 hanuri de negustori la București și „veo 50 de dughene și două hanuri la Târgoviște”<sup>9</sup>. O situație similară se regăsește și în Moldova, unde, la Iași, același călător, constată numărul mare al dughenelor din piețe și bazaruri, unde se comercializau „lucruri de valoare din toate țările române”, dar și existența a „șase mari case de negoț bine înzestrate, în care întâlneau tot felul de lucruri scumpe”<sup>10</sup>.

Altă formă de comercializare a mărfurilor, era reprezentată de bâlciuri sau iarmaroace, organizate în mod periodic pe o durată îndelungată. Același călător Evlia Celebi menționa existența bâlciului de la Focșani „în orașul din partea Țării Românești, odată pe an, în timpul verii iar în orașul din partea Moldovei tot odată pe an, dar toamna și durată lui era de patruzeci de zile”<sup>11</sup>. Del Chiaro atestă existența bâlciului de la Câmpulung Muscel ca „un bâlci însemnat, la care vin negustori din multe părți, organizat de Sântilie proorocul, ce ținea o lună”<sup>12</sup>.

Descizând în spațiul românesc, secretarul marchizului de Nointel la ambasada din Constantinopol, cunoscut sub numele de La Croix<sup>13</sup> realizează o interesantă descriere care atestă implicarea regatului francez în Sud-Estul Europei. Interesul major al Franței reflectă doleanța de a i se recunoaște un protectorat universal asupra catolicilor din Imperiul Otoman, și reducerea taxei vamale de la 5% la 3%. Observațiile lui La Croix atestă prosperitatea Țărilor Române. „Aceste două provincii sunt foarte îmbelșugate în grâu, mei, orz, ovăz,

7 Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, Editura Univers Enciclopedic, București, 1999, p. 154; Petre Din, *Mitul bunului împărat la nivelul sensibilității colective din Transilvania în secolul al XVIII-lea*, Editura Napoca Star, Cluj-Napoca, 2003.

8 Călătorul turc Evlia Celebi s-a născut la 25 martie 1611 afirmându-se ca un apropiat al marelui vizir Melek Ahmed Pașa. Este unul dintre cei mai importanți călători otomani. A călătorit timp de 40 de ani în toate teritoriile Imperiului Otoman. Relatarea călătoriilor sale a fost făcută în lucrarea Carte de călătorii. Din această ipostază a luat parte în campania militară otomană împotriva lui Gheorghe Rakoczi II în 1657 și peste doi ani a participat la campania împotriva lui Gheorghe Ștefan și împotriva domnului muntean Mihnea Radu al III-lea. În timpul derulării acestor campanii, călătorul otoman Evlia Celebi a lăsat importante informații economice, politice, sociale, demografice despre Moldova, Țara Românească și Transilvania.

9 *Călători străini despre Țările Române*, vol. VI, îngrijit de Maria Holban, M.M. Alexandrescu – Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980 p. 716.

10 *Ibidem*, pp. 483-484.

11 *Ibidem*, p. 730.

12 Anton Maria. Del Chiaro, *Istoria modernelor revoluții ale Valachiei*, p. 29.

13 La Croix, ambasador al Franței la Constantinopol. Activitatea sa este vizibilă între anii 1670-1695. A avut un rol important în demersurile Franței de a obține un protectorat asupra catolicilor din Imperiul Otoman. S-a implicat în inițierea unei mediații franceze a conflictului turco – polon și în susținerea călugărilor catolici de la Sf. Mormânt. În acest context el a traversat spațiul românesc și a lăsat interesante reflecții socio – economice și politice românești.

miere, ceară, cai, boi, oi, păsări, vânat, furaje, fructe și pășuni foarte bune. Ele au o viață comercială intensă, slujind de loc de tranzit pentru regatele Poloniei, Ungariei, pentru Țara tătărească și Rusia, unde fac negoț în timp de pace. Dunărea înlesnește mult acest comerț prin cele trei guri ale sale: Chilia, Sulina și Sfântul Gheorghe, prin care intră toate șeicele ce vin din Marea Neagră și merg până la Brăila; acolo ele descarcă mărfurile pe vase teșite care le duc la Belgrad<sup>14</sup>.

La Croix discută despre veniturile domnului, ca reper important al activității comerciale:

„Vama: o sută douăzeci și cinci de pungi  
Ocnele de sare: douăzeci și cinci de pungi  
Dijma produselor solului: patruzeci de pungi  
Silitra: opt pungi  
Locurile unde se face potasă: o sută pungi  
Și douăzeci de mii de oi.

Iată cam care sunt veniturile domnului, care n-ar fi îndestulătoare pentru întreținerea sa și pentru îmbogățirea sa grabnică dacă el n-ar stoarce grozav poporul, și dacă în afară de cele două sute de pungi rânduie obișnuite pentru tributul anual al Porții și pentru peșcheșuri, el n-ar ridica încă trei sau patru sute sub diferite pretexte<sup>15</sup>.

Finalul textului este semnificativ sub aspectul alterității, al clivajelor dintre spațiul de civilizație apusean și cel răsăritean, oriental. Astfel, dacă societatea apuseană conferă un sentiment de stabilitate și securitate, cea orientală din Țările Române, creează, dimpotrivă, un sentiment de insecuritate, mediu favorizant pentru imaginarii apusean predispus să stigmatizeze Principatele și locuitorii săi, ca o paradigmă a insecurității, invaziilor și epidemiilor. Jurnalele de călătorie ale occidentalilor în secolul al XVII-lea, dar mai ales pentru secolele al XVIII-lea și al XIX-lea, reprezintă un veritabil rechizitoriu la adresa despotismului oriental.

Alte izvoare relevante pentru secolul al XVII-lea sunt tot mai numeroase pe măsură ce reprezentările despre români cunosc o receptare și o circulație tot mai largă în opinia publică europeană. Teatrul al confruntărilor de interese ale Marilor Puteri, Țările Române se vor înscrie în itinerarul călătorului Polo Minio<sup>16</sup>. Găzduit în Moldova și Transilvania, Polo Minio realizează o diagnoză a realităților economice și comerciale întâlnite. În percepția sa, Moldova și Țara Românească sunt mai sărace decât Transilvania, fiind în proximitatea turcilor, cărora li se solicită „mai mult din sărăcia lor de plugari sărăciți și robiți decât se cere Ardealului, însuși, care avea industrie și comerț de foarte mare importanță”.<sup>17</sup> Mai multe detalii în relație cu activitatea comercială sunt prezentate de același călător străin. „Vin nesfârșit de mulți turci, care toți rod aceasta nenorocită țară. Acum negoțul se făcea de turci și totul este o spoliere a Țărilor Române”<sup>18</sup>.

O mențiune specială este realizată de Polo Minio în legătură cu Muntenia. „Aici nu sunt atâtea primejdii ca în Moldova, și principele și poporul trăiesc, mult mai liniștiți, dar Moldova e mai bogată: negustorii și boierii câștigă mult mai mult. Relațiile de comerț cu polonezii duceau la Danzig și de acolo până în Anglia”<sup>19</sup>.

Reprezentările călătorilor străini evidențiază modificările care au loc în activitatea comercială a Țărilor Române. Dacă până în secolul al XVI-lea, Moldovei i s-a păstrat libertatea comercială, începând din a doua jumătate a secolului se constată o subordonare tot mai intensă a acestuia. Direcționarea comerțului moldovean spre capitala Imperiului Otoman devine o notă constantă a relațiilor turco-moldovene. Anual, peste 60.000 de oi erau comercializate la Constantinopol<sup>20</sup>. O situație similară se înregistrează și în comercializarea cailor. Exportul acestora, era în anumite secvențe temporale interzis, turcii având nevoie de ei în campaniile militare.

14 Secretarul de La Croix, *Relația călătoriei prin Țara Românească spre Polonia*, în Călători străini despre Țările Române, vol VII, îngrijit de Maria Holban, M.M. Alexandrescu – Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, pp. 254-255.

15 *Ibidem*, p. 262.

16 Polo Minio a fost ginerele domnitorului Petru Șchiopul. După dispariția familiei sale a ajuns în Moldova și Ardeal pentru a recupera zestrea soției.

17 N. Iorga, *Istoria românilor prin călători*, Editura Eminescu, București, 1981, pp. 215-216.

18 *Ibidem*.

19 *Ibidem*, p. 216.

20 Dimitrie Cantemir, *Descrierea Moldovei*, Editura Academiei R.S.R., București, 1973, p. 115.

„Locuitorii de la munte au boi mici, pe când cei de la șes au cirezi bogate de boi mai mari și mai frumoși, din care, mai mult de patruzeci de mii sunt mânați în fiecare an prin Polonia la Danzig și de acolo sunt vânduți prin ținuturile vecine, sub cuvânt că sunt boi polonezi”.<sup>21</sup>

În același registru ca și călătorii străini, cronicarii au oferit informații prețioase despre conținutul comerțului intern. Ei atestă existența târgurilor de boi<sup>22</sup>, iar în zona de graniță iarmaroace unde se comercializează un număr însemnat de animale. Solicitățile tot mai numeroase ale turcilor au orientat axa principală a comerțului spre Constantinopol. Comerțul extern a fost gestionat de turci, armeni, evrei, greci, care au controlat „tot comerțul Moldovei ducând obișnuit la Constantinopol și în alte orașe, turme și cirezi întregi de oi și vite cumpărate la un preț mic în Moldova și vânzându-le acolo de două sau de trei ori mai scump”.<sup>23</sup> Odată satisfăcute doleanțele turcilor, efectivele de animale erau comercializate în Polonia, Rusia, Ungaria și în alte state. Veniturile cele mai însemnate obținute de Țările Române erau datorate comerțului cu boi și cai.

Notele călătorilor străini oferă importante repere în analiza activităților comerciale a Țărilor Române, în prezentarea familiilor boierești, dar și a vieții cotidiene a acestora. Călătorul sirian Paul din Alep<sup>24</sup> este autorul unor interesante reflecții privind personalitatea bunicului domnitorului Constantin Brâncoveanu, Preda Brâncoveanu. În percepția sa, Preda Brâncoveanu este prototipul elitei boierești prospere și evlavioase. Acesta avea în proprietate 12.000 de vite, 30.000 de oi, 400 de boi, 1.000 de bivoli, 4.000 de porci și are 800 de stupi pe posesiunile sale din cele 200 de sate. Anual comercializează la Constantinopol 1.000 de boi și 10.000 de oi. În întreținerea domeniului său erau utilizați 1.500 de țigani<sup>25</sup>.

Pe fundalul prosperității economice, Preda Brâncoveanu este prezentat de călătorul sirian ca fiind de o simplitate a moravurilor admirabilă. Servitul mesei este însoțit doar de consumul de apă. A ctitorit biserici în toată Țara Românească. Spirit evlavios, citește Psalmii la miezul nopții, și la biserică cântă la strană. Când are invitați la masă îi servește personal. Vinul consumat la masă de invitați este închinat unor scopuri sacre: pentru Dumnezeu, pentru Iisus Hristos, Sfânta Treime, sau Maica Domnului<sup>26</sup>.

Străbătând Moldova și Țara Românească în totalitatea spațiilor geografice sau propunându-și deplasări doar în anumite zone, călătorii străini au remarcat potențialul economic și comercial al Țărilor Române. Informațiile lui Cornelio Magni<sup>27</sup>, autor a trei lucrări despre peregrinările sale prin Turcia, Siria și Grecia, și călător prin Moldova în iulie-august 1672 sunt relevante în acest registru de idei. El descrie cu lux de amănunte expediția lui Mahomed al IV-lea în Moldova, în cadrul războaielor turco-polone. Ceea ce surprinde în tabăra turcească este disciplina severă. Indiferent de demnitatea deținută, cel ce jefuia sau atenta la integritatea locuitorilor era pedepsit prin decapitare și afișarea capetelor victimelor un timp îndelungat pentru exonerarea actelor de indisciplină din armata sultanului<sup>28</sup>. Vizitând orașul Iași, în 1672, Cornelio Magni a asistat la primirea pompoasă a sultanului de către populația orașului. La fel ca și ceilalți călători, el remarcă calamitățile naturale și distrugerile provocate de războaie și invazii. Dar, chiar și în aceste condiții un număr însemnat de vite sunt comercializate în Germania și Franța. „Caii dinj toate aceste țări sunt dintre cei mai frumoși, dintre cei mai buni din Europa”.<sup>29</sup> Cornelio Magni atestă amploarea schimburilor comerciale ale Țărilor Române cu statele din centru și răsăritul Europei.

21 *Ibidem*.

22 Ion Neculce, *Letopisețul Țării Moldovei*, Editura Minerva, București, 1975, p. 41.

23 D. Cantemir, *op. cit.*, p. 297.

24 Paul din Alep (1627-1669) în calitate de arhidiacon și secretar particular al patriarhului Macarie de Antiohia, tatăl său, l-a însoțit pe acesta într-o călătorie, al cărui itinerar a trecut și prin Moldova și Țara Românească. Cu acest prilej a lăsat informații politice, sociale și culturale privind Țările Române în secolul al XVII-lea.

25 Nicolae Iorga, *op. cit.*, p. 243.

26 *Ibidem*.

27 Cornelio Magni (1638-1692) autor al lucrării: Ce am putut culege mai curios și mai interesant în călătoria mea în Turcia. A fost însoțitorul călătorului francez Chardin, autor a unei prețioase lucrări despre Imperiul Otoman în secolul al XVII-lea.

28 N. Iorga, *Istoria românilor prin călători*, Editura Eminescu, București, 1981, p. 283.

29 Cornelio Magni, *Călătoria fictivă spre tabăra din Moldova*, în Călătorii străine despre Țările Române, vol. VII îngrijit de Maria Holban, M.M. Alexandrescu-Dersca Bulgarul, Paul Cernovodeanu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 548.

Informațiile oferite de călătorii străini prezintă două rase de cai. Sunt caii de mărime mică, rezistenți la muncile agricole și caii de mărime mare, folosiți în mod obișnuit la călărie, așa cum remarcă călătorul francez Philippe Le Masson du Pont<sup>30</sup>. El menționează că domnitori Moldovei aveau în compoziția oștirii până la 50.000 de călăreți. Călătorul francez este impresionat de amploarea comerțului extern moldovean, care este apreciat în multe state europene, dar și în Imperiul Otoman. „Din aceste provincii pe care le-am numit, vine acel număr uimitor de vite mari, trimise spre vânzare în toată Germania și până la Strassburg; se mai trimit încă multe din ținuturile locuite și domnul Dancher, bancher din orașul pe care l-am pomenit a transportat vite în Franța, în timpul ministerului domnului des Marebie. Ele sunt mai mari decât cele din țara noastră și toate sunt de culoare abia cenușie. Se mai vând acolo oi, a căror coadă cântărește mai mulți funți. Caii din toate aceste țări sunt cei mai frumoși și cei mai buni din Europa”<sup>31</sup>.

Călătorii străini au remarcat că o pondere importantă din veniturile trezoreriei domnești proveneau din impozitele pe vite și din taxele vamale de la târguri și iarmaroace. Locuitorii țării trebuiau să plătească domnitorului a zecea parte din veniturile obținute din comercializarea vitelor. De asemenea, ei precizau că în anumite intervale de timp comercializarea cailor și a oilor era interzisă, în schimb, comerțul cu boi și porci era liber.

Informații inedite despre Oltenia administrată de imperiali (1718-1739), despre începutul implementării regimului socio-economic austriac sunt reliefate prin relatările unor ofițeri austrieci. Noul demers a nemulțumit structurile socio-economice și politice autohtone. Frontierele simbolice care delimitau Europa Apuseană de cea Răsăriteană își vor pune amprenta pe orice deziderat austriac de penetrarea a lor. Populația locală a fost deprinsă cu o administrație patriahală permisivă, dar austriecii au introdus un regim sever de impozitare în sens occidental, fiind impozitați boierii și clericii. Administrația austriacă i-a nemulțumit și pe contribuabilii țărani. Impozitele lor au devenit mai riguroase și achitate în termenul stabilit<sup>32</sup>. Nemulțumirilor precizate li s-au adăugat și numeroasele prestații la construirea drumului de la Căineni, și a cazărmilor militare. Frustrările au fost alimentate și de impunerea de restricții la comerțul cu porci al boierilor olteni. Imperialii au diminuat valoarea monedei turcești și au încercat să stopeze comerțul cu Turcia. Prin aceste inițiative socio-economice, administrația austriacă a fost detestată și în acest context Pacea de la Belgrad, din 1739, ce marca revenirea Olteniei în frontierele Țării Românești, a fost salutăată cu frenezie<sup>33</sup>.

Discutând despre caracterul balanței comerciale a Țărilor Române, datele oferite de izvoare nu ne permite un răspuns cert. Un posibil răspuns ar fi acela că nivelul exporturilor erau superioare importurilor, iar tranzitul aducea beneficii considerabile. Astfel, oficiul vamal din Cluj precizează că în intervalul anilor 1599-1637, prețul total al exportului produselor agricole se cifra la 917.526 florini și 30 dinari, și cel al produselor din import era de 58.300 florini și 35 dinari<sup>34</sup>.

La finalul studiului considerăm că se impune formularea următoarelor concluzii:

1. În contextul secolului XVII, excedentul comercial nu a semnalizat pentru Țările Române un progres economic. Acumulările de fonduri bănești le-au favorizat doar achitarea sarcinilor materiale către Imperiul Otoman, sau să-și redreseze deficitul financiar datorat campaniilor militare otomane pe teritoriul lor împotriva habsburgilor și polonezilor.

2. Informațiile călătorilor străini reprezintă repere importante în studierea vieții comerciale, a caracterului economiei premoderne a Munteniei și Moldovei, surse importante în investigarea inventarului agricol. Ele evidențiază că în plan financiar veniturile realizate din derularea activităților păstorești erau superioare celor realizate din cultivarea solului.

30 Philippe Le Masson du Pont s-a născut în Franța în jurul anului 1650. În 1671 a părăsit Franța și s-a stabilit în Polonia, unde a luat parte ca inginer militar la campaniile derulate împotriva turcilor de Ioan Sobieski. Călătorul francez l-a însoțit la atacul și cucerirea Hotinului (1673) și la Lvov (1675), două victorii strălucite ale lui Ioan Sobieski. Ca omagiu pentru serviciile aduse Poloniei a fost înnoobilat de Dieta de la Varșovia în 1685.

31 Philippe Le Masson du Pont, *Campania din Moldova 1686*, în *Călători străini despre Țările Române*, vol. VII, îngrijit de Maria Holban, M.M. Alexandrescu-Dersca Bulgarul, Paul Cenovodeanu, București, 1980, p. 297.

32 Nicolae Iorga, *Istoria Românilor prin călători*, Editura Eminescu, București, 1981, pp. 304-305.

33 *Ibidem*.

34 Paul Cernovodeanu, *Comerțul Țărilor Române în secolul al XVII-lea* în „Revista de Istorie”, tomul 33, 1980, Editura Academiei R.S.R., București, p. 1083.

## **Information about the commercial life of the Romanian Countries in the foreign travelers reports from the second half of the 17<sup>th</sup> century (Summary)**

The 17<sup>th</sup> century was a tensioned period in the international relations of the countries for Central, Eastern and South-Eastern Europe. The thirty years war (1618-1648), the cazac riots and their union to Russia (1648-1654), the Turkish campaigns from Hungary and Transilvania, the defeat of the Turkish in the assault of Viena (1683), the Austrian expedition on the Danube, their settlement in Hungary and Transilvania, made the political life more dynamic and their consequences are felt by the collective and individual sensibility.

Through their thematic content, rich and varied, the travel notes represent interesting sources of information in order to know more concerning the commercial life of the Romanian Countries. Their content concurrently presents cultural, religious, economic, but also political considerations.

The foreign travelers, the catholic missionaries, the protestants, the military, the diplomatic representatives of the other countries, who came from geographical regions which had a different social and economical evolution from the one of the Romanian Countries, detected in the Romanian space atypical realities to the states they came from.